

Prof.Dr. Bilge Ercilasun Armağanı (2010). Doç.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik, (Ed.). Ankara: Pegem Yayınları, 329 Sayfa. ISBN 978-605-364-050-9.

Sibel HATIPOĞLU

Ömrünü bilime, sanata adanmış, kaleme aldığı eserler ve yetiştirdiği öğrencilerle alanına değerli katkılarda bulunmuş akademisyenlere, en anlamlı teşekkür yollarından biri de armağan kitabı sunmaktır. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, bu anlamlı teşekkür yolunu benimsemiş ve birbirinden değerli akademisyenlerin alanlarındaki hizmetlerini, adlarına düzenlenen armağan kitaplarıyla taçlandırmayı gelenek hâline getirmiştir.

Fakültenin çatısı altındaki bölümlerden biri olan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, bu geleneği daha özel kılarak armağan kitaplarını hocalarına sağlıklarında ve görevde buldukları sırada sunmuştur. Bölümde, *Prof.Dr. Şükrü Elçin Armağanı* ile başlayan saygı

duruşu, *Prof.Dr. Umay Günay Armağanı* ve *Prof.Dr. Dursun Yıldırım Armağanı* ile devam etmiştir. Ayrıca bölümün kuruluşunda değerli katkılarda bulunan Dr. Nevin Önberk anısına bir sempozyum düzenlenmiş ve bu sempozyumda sunulan bildiriler *Nevin Önberk Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları Sempozyumu* adlı kitapta toplanmıştır.

Prof.Dr. Bilge Ercilasun Armağanı, bu anlamlı teşekkürlerin -şimdilik- sonuncusudur. Doç.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik'in editörlüğünde hazırlanan armağan, kaleme aldığı eserleri ve yetiştirdiği öğrencilerle Yeni Türk edebiyatının rehberlerinden Prof.Dr. Bilge Ercilasun'a, doktora öğrencilerince sunulmuş içten teşekkürün ifadesidir.

Geçmişte olduğu gibi bugün de eğitmeye, izinden gidenlere ışık tutmaya devam eden "Bilge Ercilasun okulu"na elbette sayısız lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencisi devam etmiş, bu okul sadece öğrencilerine değil, alana ilgi duyan tüm akademik dünyaya kapılarını açmıştır. Böylesine kalabalık bir dünyayı tek bir kitaba sığdırmanın imkânsızlığından dolayı, bu armağanda sınırlar biraz daha daraltılarak hocanın doktora öğrencileri bir araya getirilmiştir. Armağan kitabı, Prof.Dr. Bilge Ercilasun için düzenlenen toplu yemekte, ilk doktora öğrencisinin elinden kendisine takdim edilmiştir. Kitabın girişinde bu sınırlandırmanın gerekliliğinden bahseden Doç.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik, hocanın yakın akademisyen çevresinden, dostları ve arkadaşlarından

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 2010 Güz (13), 263-268

gelecek yazılardan oluşan ikinci bir armağan kitabının düşünüldüğünü de belirtmiştir.

Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden Doç.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik'in kitabın hazırlanma serüvenini okurla paylaştığı sunuş yazısıyla başlayan *Prof.Dr. Bilge Ercilasun Armağanı*, üç ana bölümden meydana gelmiştir. İlk bölümde, Prof.Dr. Âbide Doğan tarafından yapılan söyleşinin yanı sıra, hocanın eşi ve meslektaşı Prof.Dr. Ahmet Bican Ercilasun'un yazısı ile Ercilasun'un biyografisi ve yayın listesine yer verilirken, ikinci bölüm hocanın doktora öğrencilerinden gelen makalelere, üçüncü bölümse öğrencileriyle çekilmiş fotoğraflarına ayrılmıştır.

İlk bölümde yer alan Prof. Dr. Âbide Doğan tarafından yapılan söyleşi (ss. 1-53), çocukluğundan üniversite yıllarına, akademik yaşamı ve evliliğine, edebiyat, sinema ve müzikle ilişkisine, sevdiği yazarlar, aktör, aktris ve müzisyenlere kadar dopdolu geçmiş bir hayata dair birinci ağızdan edinilmiş bilgileri içerir. Bu samimi söyleşinin ardından gelen Prof.Dr. Ahmet Bican Ercilasun'un "Kırk Bir Kere Maşallah" (ss. 55-60) başlıklı yazısıyla Bilge Ercilasun'un dünyasına, en yakınının kaleminden bir kez daha misafir olunurken, Doç.Dr. Yalçın Çelik'in ifadesiyle *hoş bir üslûpla özel bir tarih [de] yazılmış olur*. İlk bölümün son sayfaları ise Doç.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik tarafından hazırlanan, Ercilasun'un iş deneyimi, yönettiği yüksek lisans ve doktora tezleri ile yayımlarının, katıldığı sempozyum, panel ve konferansların dökümünü sunan kapsamlı bir listeye ayrılmıştır (ss. 61-71).

Prof.Dr. Bilge Ercilasun'un özel hayatı ve akademik yaşamına ışık tutan bu kapsamlı bilgilerin ardından ikinci bölümde, Ercilasun'un doktora öğrencilerince kaleme alınmış on dokuz makaleye yer verilmiştir. Modern Türk şiir, roman ve tiyatrosunun yanı sıra Türk dünyası edebiyatlarına dair biyografik ve tematik incelemelerden oluşan bu makalelerin ilki Doç.Dr. Nesrin Tağızade Karaca'ya aittir. "İki Şair ve Hapishane ya da İçeriden- Dışarıya İki Ayrı Bakış" (ss. 73-90) adını taşıyan bu makalede, 'hapishane ve edebiyat', 'içeri ve dışarı algısı' ile bu algının sebep olduğu 'umut' ya da 'umutsuzluk' hâli tanımlandıktan sonra, bu ruh hâlini yaşamış olan Türk ve Kazak edebiyatının iki ismi Necip Fazıl Kısakürek ve Mağcan Cumabayulı'ya ait iki şiirden hareket edilerek "hapishane" teması irdelenmiştir.

Diğer bir tematik çalışma ise "Aydemir ve Pervaneler'de Türkçülüğün İzleri" (ss. 91-98) başlıklı makalesiyle Dr. Hüseyin Tuncer'e aittir. Tuncer, makalesinin girişinde Ziya Gökalp'ın *Turan* manzumesi ile başlayarak Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun *Altın Ordu*, Halide Edip'in *Yeni Turan* ve Ömer Seyfettin'in *Primo Türk Çocuğu*'na kadar Türkçülük hareketinin edebiyat dünyasındaki yankılarına değindikten sonra Müfide Ferit Tek'in *Aydemir* ve *Pervaneler* adlı romanları üzerinde durmuştur. Türkçülük hareketinin desteklendiği bu romanlarda, yabancı dille yapılan eğitim ve yabancılarla evlenmenin sebep olduğu yıkıcı sonuçların konu edildiğini ifade eden Tuncer, yazısının sonunda bu romanlardaki yitirilen gençlerle Tevfik Fikret'in oğlu Halûk arasındaki benzerliğe dikkat çekmiştir.

Bu makalenin ardından gelen Yrd.Doç.Dr. Abdülkadir Hayber tarafından kaleme alınan “Balkanlardaki Türk Halk Edebiyatı ile Modern Edebiyat Arasındaki İlişkiler” (ss. 99-110) başlıklı yazıda, dikkatler Türk edebiyatından sonra Balkanlardaki edebî faaliyetlere yöneltilir. Makalesinde Balkanlarda halk hikâyeleri, masallar, maniler, türkülerle yaşamaya devam eden Türk halk edebiyatı ürünlerinin, yine bu coğrafyada ihtiyaç duyulan yeni bir edebiyatın başlangıcına nasıl katkı sağladığını irdeleyen Hayber, verdiği şiir, türkü ve hikâye örnekleriyle yazısını desteklemiştir.

Prof.Dr. Âbide Doğan’ın imzasını taşıyan “Bir Gençlik Romanı Sevgi ve Saygı” (ss. 111-120) başlıklı makalede gençlik edebiyatı üzerinde durulur. Doğan, yazısının girişinde uzun yıllar çocuk edebiyatıyla beraber anılan gençlik edebiyatının tanımı, sınırları, Batı’daki gelişimi ve bizim edebiyatımıza yansımaları üzerinde durduktan sonra, bizde gençlik edebiyatının ilk örneklerinden biri olan Fakihe Odman’ın *Sevgi ve Saygı* adlı romanını hem içerik hem de teknik açıdan incelemiştir.

Roman hakkında kaleme alınmış bir başka makale de Doç.Dr. Ülkü Gürsoy’a ait olan “Roman Yazarı Faik Baysal” (ss. 121-140) başlıklı yazıdır. Romanlarından hareketle Faik Baysal’ın biyografisi, düşünce dünyası ve edebî duruşunun izlerini süren Gürsoy, konu, kişi kadrosu, zaman ve mekân düzleminde irdelediği Baysal’ın roman dünyasının, insan üzerine odaklandığı ve “*Bizim insanımız kimdir?*” sorusuna cevap aradığı tespitine varmıştır.

Bu makalenin ardından gelen “Tanpınar Hakkında Proust’a Dair” (ss. 141-148) başlıklı yazıda Tanpınar ve Marcel Proust arasındaki edebî ilişki üzerinde durulur. Makalenin yazarı olan Prof.Dr. İbrahim Şahin, yazısına bu iki ismin ayrılan yanlarını vermekle başlar. Proust ve Tanpınar’ı anlattıkları toplumsal yapı açısından kesin çizgilerle ayıran Şahin, Fransız burjuvasının hayatını anlatan Proust’un bir sınıf romancısı olmasına karşın Tanpınar’da ne burjuvazi ne de ‘sınıf romancılığı’ndan bahsetmenin mümkün olduğunu ifade eder. Bu ayrımla başlayan makalede, içerik, ele alınan temalar, ortak ilgi alanları, anlatım teknikleri ve zaman yorumu açısından Proust’tan akan nehrin Tanpınar’a nasıl aktığı ve bu iki roman dünyasını nasıl birbirine yaklaştırdığı üzerinde durulur.

Yrd.Doç.Dr. Mesut Tekşan’ın, “Çağdaş Türk Şiirinde Sayıların Kullanımı” (ss. 149-166) başlıklı yazısında ise modern şiirimizin “yeni ifade yolu” arayışlarından biri olan, şiirde sayıların kullanımı üzerinde durulur. Tekşan, yazıyla, rakamla ya da hem yazı hem rakamla şiir dünyasına dâhil olan sayıları, modern Türk şairlerinden seçtiği şiirlerle örneklendirip çeşitli şekillerde kullanılan sayıların anlatım imkânlarını genişleterek şiir dilini zenginleştirdiği sonucuna varır.

Roman ve şiir türünü, yazar ve şairleri konu edinen makalelerden sonra Doç.Dr. Gıyasettin Aytaş, “Recep Bilginer’in İsyancılar, Parkta Bir Sonbahar Günüydü, Oyun Bitti, Karım ve Kızım Adlı Tiyatro Eserlerinde İnsan” (ss. 167-

176) başlıklı yazısı ile tiyatro edebiyatına eğilir. Recep Bilginer'in dört tiyatro eserinden yola çıkılarak Türk toplumunun geçirdiği sosyal değişim sürecine bağlı olarak değişen insan yapısının izlenebileceğini ileri süren Aytaş, Bilginer'in gözlem kuvvetiyle sosyal sorunların insan üzerindeki tesirini başarılı bir şekilde kurgu dünyasına yansıttığı sonucuna varır.

Kitabın editörlüğünü de yapan Doç.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik, "Düzyazıları Bağlamında Yahya Kemal'in Sanatının ve Düşünce Dünyasının Temelini Oluşturan Değerler ve İkilik Problemi" (ss. 177- 196) başlıklı makalesinde düzyazılarından hareketle Yahya Kemal'in şair kimliğinin gölgesinde kalan siyaset ve tarih bilinci, millî görüşleri, kültür birikimi ve çelişkiler, ikilemelerle var olan duygu ve düşünce dünyası üzerinde durur. Batılı dünya görüşü, hayatı ve sanatı algılayış biçimine, Batı kültürüne aşına olan Yahya Kemal'in bir yandan da ülkenin şartları ve gerçekleri karşısında millî olandan kopamayarak iki medeniyet dairesi tarafından farklı yönlerle çekildiğine dikkat çeken Yalçın Çelik, bu durumun Kemal'in sanatına ikilem olarak yansıdığı tespitine varmıştır.

Sonraki makalenin sahibi Doç.Dr. Gonca Gökcalp Alpaslan, "Modern Türk Edebiyatında Kadın İmgesi ve Kadın Yazarlar Hakkında Kısa Bir Değerlendirme" (ss. 197-210) başlıklı yazısında Halk ve Divan şiirine konu olan kadına kısaca değindikten sonra, Tanzimat edebiyatından başlayarak günümüze dek uzanan tarihî seyirde, edebî eserlere yansıyan kadın imgesi ve zamanla kendisine okur ve yazar/şair olarak yer edinebilen kadın kimliği üzerinde durur, kadın yazarlar hakkında değerlendirmelerde bulunur. Bu değerlendirmelere göre, kadın ve kadınlık sorunlarının işlenmesi de "kadın okur" kavramının ortaya çıkması da Tanzimat Dönemi'ne denk gelir ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren bilinçli kadın nüfusuyla güçlenen kadın imgesi de kadın okur/yazar/şairler de edebiyat dünyasında yükselişe geçer.

Halide Edip'in *Sinekli Bakkal* adlı romanındaki kadın karakterlerden hareketle kadın kimliği üzerinde durarak kadın problemine odaklanan bir başka makale de Dr. Eunhyung Oh'un kaleme aldığı "Kadın Kimliğinin Oluşması ve Mekân-Aşk İlişkileri, Halide Edip Adivar'ın Sinekli Bakkal'ı Üzerine Bir Çalışma" (ss. 211- 226) başlıklı yazıdır. Makalesinde *Sinekli Bakkal*'ın başkışisi Rabia'nın yaşadığı mahalleden çıkıp konak hayatıyla tanışması ve evliliğiyle lehine dönen negatif unsurlar üzerinde duran Dr. Oh, kadın kimliğinin oluşmasında mekân ve evliliğin ne derece etkili olduğunu vurgulamıştır.

"Öze Dönüş ve Yeniden Dirilişin Müjdesi- Yeni Bir Neslin Romanı: Nuh Tufanı" (ss. 227-246) adını taşıyan ve Doç.Dr. Salim Çonoğlu tarafından kaleme alınan makalede ise baskıcı Sovyet rejiminin örf ve âdetlerini, inançlarını, değerlerini unutturarak "mankurtlaştırma"ya çalıştığı Türkmenlerin verdiği mücadeleye edebî dünyadan yaklaşılmıştır. Makalesinde, çağdaş Türkmen edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Annaguli Nurmehmet'in Türkmen insanının gelenek ve görenekleri, kültürü, hayata bakışı ve onurlu savaşını konu edindiği *Nuh Tufanı* isimli romanı üzerinde

duran Çonoğlu, içerik ve söylem düzeyinde irdelediği romanı, *öze dönüş ve yeniden dirilişin müjdesi* olarak nitelemiştir.

Bu yazının ardından gelen Doç.Dr. Melahat Pars'ın imzasını taşıyan “Uyanış Çağı Bulgar Edebiyatında Poem” (ss. 247-254) başlıklı makalede, destansı ve lirik özellikler taşıyan, kahraman ve vatansever simaların ön planda olduğu Uyanış çağı poemalarının Bulgar edebiyatındaki tesiri irdelenmiştir.

Doç.Dr. Mehmet Narlı'ya ait olan “Romanda Sosyal Gerçekçiliğin Köylüleri/İşçileri” (ss. 255-266) adlı makalede ise bir dönem edebiyatımıza kuvvetle tesir eden sosyal gerçekçiliğin, köylü ve işçileri, bunların hayatlarını, yaşam tarzlarını, problemlerini malzeme olarak kurgu dünyasına taşıyan yazarlar ve eserleri üzerinde durulmuştur.

Dr. Belkıs Sanay tarafından kaleme alınan “Türk Romanında 1950-1960 Arasında Gecekondulu Sorunu” (ss. 267- 280) başlıklı makalede, Orhan Kemal'in Bir Filiz Vardı ve Evlerden Biri, Faik Baysal'ın Rezil Dünya, Tarık Dursun K.'nın Rızabey Ailevi ve Oktay Akbal'ın Garipler Sokağı adlı romanlarından yola çıkılarak köylü ve işçilerden sonra romana konu olan kentlerin kenar mahallerinde yaşayan insanlar ve onların sorunları ele alınmıştır.

Türk dünyası edebî ürünlerini irdeleyen makalelerden biri de Yrd. Doç. Dr. Bayram Yıldız'a ait olan “Deniz Kıyısında Koşan Köpek'te Neslin Devamı ve Susuzluk” (ss. 281-294) adlı yazıdır. Girişte Cengiz Aytmatov ve romancılığı hakkında kapsamlı bilgiler veren Yıldız, Aytmatov'un konu, kişiler dünyası, zaman ve mekân bakımından diğer eserlerinden farklı olan romanı *Deniz Kıyısında Koşan Köpek* üzerinde durur. Bu romanda neslin devamı ve susuzluk bağlamında altı çizilen, insanoğlunun tabiata karşı verdiği ezeli mücadele ve çaresizliğine dikkat çeker.

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin Doğramacıoğlu tarafından kaleme alınan “Tarihî Doğrular Ekseninde Cem Sultan Tragedyasına Kısa Bir Bakış” (ss. 295-304) başlıklı makale, tiyatro edebiyatı hakkında yazılmış ikinci makaledir. Makalesinde Turan Oflazoğlu'nun Cem Sultan tragedyasını vaka terkibi, tarihî doğrular ve sapmalar ile şahıslar tipolojisi açısından inceleyen Doğramacıoğlu, Oflazoğlu'nun tarih çizgisinden sapmadığı tespitini yapmıştır. Makalede ayrıca, Cem Sultan tragedyası gibi tarihle edebiyatı harmanlayan eserlerin gençlerin eğitimindeki önemine de dikkat çekilmiştir.

Son iki yazı Dr. Refika Altıkulaç Demirdağ ve Canan Öktemgil Turgut'a aittir. Dr. Refika Altıkulaç Demirdağ, “Beşir Fuat ile Menemenlizade Mehmet Tahir Arasındaki Tartışmada Romantizm ve Realizmin Keşfi” (ss. 305-314) adlı makalesinde bu iki isim arasında cereyan eden tartışmanın Osmanlıda henüz tam olarak bilinmeyen romantizm ve realizm akımlarının tanınmasında bir başlangıç olduğunu vurgulamıştır.

Canan Öktemgil Turgut'un kaleme aldığı “Namık Kemal'in Vâveylâ Adlı Şiirinde Vatan Anlayışı” (ss. 315-321) başlıklı makalede ise adı geçen şiir, Namık Kemal'in siyasi anlayışı ve vatan düşüncesi açısından yorumlanmış ve

bu şiirin Şinasi ile Ziya Paşa'nın başlattığı Divan edebiyatını yıkma girişiminde, Divan edebiyatının bayrağını indiren son hamle olduğu da vurgulanmıştır.

Doktora öğrencilerinin ortak teşekkürünün meyvesi olan *Prof.Dr. Bilge Ercilasun Armağanı*, edebiyat ummanında ve akademik hayatta izinden yürüyenlere rehberlik etmeye devam eden "Bilge Ercilasun Okulu" na bir saygı duruşu olduğu gibi alanında yetkin isimlerce kaleme alınmış pek çok değerli yazıya da ev sahibi olmuştur.